

Rådet för strategisk forsknings synpunkter på temat demokratins framtid

Demokratins framtid

Det här temat fokuserar på demokratins framtid. Demokrati som bygger på medborgerliga friheter och rättigheter, likabehandling, delaktighet och pluralism är grunden för välfärdssamhället och rättsstaten. Ett fungerande demokratiskt system är beroende av medborgarnas förtroende. Långsiktiga beslut måste ta hänsyn till inte bara nuvarande utan även framtida generationer. Globala kriser som klimatförändringar, förlusten av biologisk mångfald och väpnade konflikter kräver radikala samhällsliga reformer och utmanar demokratin. Den nationella verksamhetsmiljön påverkas också av multinationella aktörers resurser och maktkoncentrationen. Demokratin utsätts dessutom för indirekta former av makt, såsom informations- och databaserad makt. Den ojämna fördelningen av deltagande och delaktighet och den sociala polariseringen försvagar demokratiska institutioner och sammanhållningen. Vad borde Finland göra för att främja demokrati och demokratiska värderingar nationellt och internationellt? Hur fungerar demokratiskt beslutsfattande i situationer som i grunden utmanar befintliga system? Hur kan demokrati bidra till framtida välbefinnande? Hur kan ett demokratiskt system bidra till både människors och den övriga naturens välbefinnande?

Inom detta tema utnyttjas flervetenskaplig forskning för att bygga upp en kunskapsbas och expertis för att ta itu med nuvarande och framtida utmaningar för demokratin. Internationella och nordiska jämförelser ger värdefulla perspektiv på många av de aktuella frågorna. Forskningsprojekt inom temat kan fokusera på frågor som demokratins förutsättningar att hantera kriser och geopolitiska konflikter, EU-politik, dynamiken mellan demokratiska och auktoritära samhällssystem, nationalstaternas förhållande till multinationella företags makt, spänningen mellan ekonomisk och politisk makt, eller hur demokrati verkställs på regional eller lokal nivå. Det finns intressanta frågor som rör genomförandet och stärkandet av demokratiska värderingar till exempel gällande offentliga institutioner, utbildning, arbetsliv, användning av naturresurser eller stadsplanering. Andra relevanta ämnen är hur ny teknik och politik påverkar delaktighet, deltagande och förtroende, rollen av artificiell intelligens i framtidens demokrati samt kommunikation, språk och kulturella frågor.

Forskningen inom temat bör stärka förmågan att dels förutse utmaningar och möjligheter i samband med demokratins framtid, dels fatta långsiktiga beslut. En interdisciplinär och tvärvetenskaplig infallsvinkel och samarbete med olika intressenter är avgörande när man på ett systemiskt sätt tar itu med dessa frågor. I tillämpliga delar kan forskningen även omfatta experiment och utvärdering av experiment. Ett viktigt mål är att stärka demokratin, delaktigheten och förtroendet i samhället.